

Federatie Beeldrechten
Sarphatistraat 606/608
1018 AV Amsterdam

federatiebeeldrechten@pictoright.nl

Aan de Minister voor Rechtsbescherming
De heer F.M. Weerwind
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum: 30-06-2022
Plaats: Amsterdam

Onderwerp: Bijdrage van Federatie Beeldrechten aan consultatie Wet wijziging
auteurscontractenrecht

Geachte heer Weerwind,

Inleiding

De recent opgerichte Federatie Beeldrechten behartigt de belangen van een groot aantal beeldmakers/auteursrechthebbenden, waaronder beeldend kunstenaars, illustratoren, journalisten, fotografen en ontwerpers. In het kader van de op handen zijnde Wet wijziging auteurscontractenrecht heeft de Federatie de wensen en pijnpunten van deze makers in kaart gebracht. Hierbij zijn uiteraard ook de aanbevelingen uit het IVIR eindrapport van de evaluatie van het Auteurscontractenrecht d.d. 1 september 2020 in aanmerking genomen.

Uit deze inventarisatie zijn twee onderwerpen naar voren gekomen waarvoor wij in deze consultatieronde graag aandacht willen vragen: verruiming van de reikwijdte van het auteurscontractenrecht naar "eindgebruikerssituaties" en de mogelijkheid om een eenzijdig verzoek tot vaststelling van tarieven aan de minister te richten. Hieronder worden deze onderwerpen nader toegelicht en uitgewerkt.

Voorts merken wij op dat wij het belang van een goede regeling voor art 17 DSM onderschrijven, waarvoor ook Platform Makers een voorstel heeft gedaan.

Verruiming auteurscontractenrecht naar eindgebruikers

Vaststaat dat de bepalingen van Hoofdstuk 1A van de Auteurswet (De exploitatieovereenkomst) niet van toepassing zijn op de situatie waarin de contractuele wederpartij van de maker is aan te merken als eindgebruiker.

De uitsluiting in de eindgebruikers-situatie wordt bevestigd in de toelichting bij de DSM richtlijn (randnummer 72). Hierbij wordt als (enige) voorbeeld gegeven de situatie waarin sprake is van een arbeidsovereenkomst. In het Nederlandse recht is deze uitsluiting echter al gerealiseerd middels art 7 juncto art 25b lid 3 Aw en er is geen reden aan te nemen dat de toelichting beoogt andere eindgebruikers uit te sluiten van bescherming.

Onder eindgebruiker moet worden verstaan de partij die het werk niet exploiteert maar zelf gebruikt. Hieronder volgt een aantal voorbeelden van eindgebruikerssituaties uit de praktijk:

1. Een fotograaf maakt foto's van de medewerkers van een marketingbureau die worden gebruikt voor de eigen website van dat bureau;
2. Een grafisch ontwerper ontwerpt een affiche voor een theatergezelschap;
3. Een kunstenaar brengt in opdracht van een gemeente een kunstschildering aan in een gemeentehuis;
4. Een webdesigner ontwerpt een website voor een advocatenkantoor;
5. Een grafisch ontwerper maakt een huisstijl voor een start-up en doet dat voor een zeer gereduceerd tarief. De start-up groeit binnen no-time uit tot een grote organisatie en de huisstijl wordt wereldwijd gebruikt door een heel concern aan bedrijven;
6. Een fotograaf levert foto's voor verpakkingen voor een bepaald producttype aan een Nederland bedrijf. Enige tijd later blijken de foto's ook gebruikt te worden voor een ander product van het bedrijf;
7. Een industrieel ontwerper ontwerpt een speeltuin voor een grote gemeente. De ontwerper moet zijn auteursrechten bij aanvang van de opdracht overdragen. Door het grote succes heeft de gemeente op heel veel verschillende locaties geplaatst;
8. Een interieurontwerper ontwerpt een interieur voor een restaurant. De ontwerper moet zijn rechten overdragen. Niet lang daarna besluit het restaurant een keten te starten en gebruiken alle franchisenemers het interieurontwerp;
9. Een beeldend kunstenaar maakt een kunstwerk voor een gemeente voor eenmalig gebruik tijdens de kerstdagen. Dit slaat zo aan dat de gemeente het kunstwerk de jaren daarna ook plaatst en het ontwerp ervan in haar communicatie-uitingen gebruikt;
10. Een lichtkunstenaar maakt een kunstwerk voor een nationaal lichtkunstfestival, waarvan de collectie na afloop internationaal wordt ingezet.

In genoemde situaties is sprake van machtsongelijkheid tussen de makers en diens wederpartij, de eindgebruiker. Hoewel deze eindgebruikers misschien niet zijn aan te merken als een “klassieke” intermediair, zoals een uitgeverij die de middelen en het netwerk heeft voor exploitatie, verkeren de makers uit de voorbeelden toch wel degelijk in een zwakkere positie dan diens wederpartijen. Naar de stellige mening van de Federatie dienen de makers in alle hiervoor genoemde situaties dan ook een beroep kunnen doen op een billijke vergoeding van art. 25c of de aanvullende billijke vergoeding van art. 25 d Aw. Het gaat hier om een grote verscheidenheid aan makers die thans van bedoelde bescherming van het auteurscontractenrecht worden uitgesloten.

Overigens vormt artikel 8 Aw in deze voorbeelden geen beletsel voor de toepasselijkheid van het auteurscontractenrecht, ofwel omdat mag worden aangenomen dat de natuurlijke persoon als maker wordt genoemd, ofwel omdat de “maker B.V.” wordt aangeduid in welk geval eveneens verdedigbaar is dat artikel 8 toepassing mist. Voorts is mogelijk (en in de praktijk gebruikelijk) dat de maker zelf afspraken met de eindgebruiker heeft gemaakt waardoor de eindgebruiker niet als maker ex art 8 Aw geldt.

Gezien de grote verscheidenheid aan makers, én situaties waarin makers die met een eindgebruiker contracteren, geen beroep kunnen doen op de versteviging van hun rechtspositie formuleert de Federatie een voorstel tot wijziging van de Auteurswet.

Mogelijkheid eenzijdig gedragen advies aan minister

Zoals opgemerkt in de evaluatie van het Auteurscontractenrecht wordt er amper gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de Minister te verzoeken een billijke vergoeding te laten vaststellen voor een specifieke branche (art. 25 c lid 2 en 3 Aw). De huidige regeling werkt op basis van een “gezamenlijk gedragen advies” van een vereniging van makers en een vereniging van exploitanten. Dit lijkt in de praktijk geen haalbare kaart omdat de belangen van deze groepen niet op één lijn liggen.

Werkbaarder zou zijn om de mogelijkheid op te nemen om de Minister op basis van een eenzijdig advies een billijke vergoeding te laten vaststellen.

Voorstellen voor wijzigingen van de Auteurswet.

Het voorgaande heeft geleid tot de volgende voorstellen tot wijzigingen van de Auteurswet.

Voorstel 1: verruiming toepassing Auteurscontractenrecht

De reikwijdte van hoofdstuk 1A (billijke vergoeding en bestseller bepaling) kan worden uitgebreid naar “eindgebruikerssituaties” door de volgende wijzigingen door te voeren in de Auteurswet (in rood):

Artikel 25b

1. Dit hoofdstuk is van toepassing op een overeenkomst die de verlening van exploitatiebevoegdheid ten aanzien van het auteursrecht van de maker aan een wederpartij tot doel heeft.
2. **De artikelen 25 c, 25 d en** artikel 25f, eerste en tweede lid, **zijn** van toepassing op een overeenkomst waarbij de maker het auteursrecht geheel of gedeeltelijk overdraagt of waarbij door de maker een exclusieve licentie is verleend.
3. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op de maker als bedoeld in de artikelen 7 en 8. Met uitzondering van artikel 25f is dit hoofdstuk niet van toepassing op overeenkomsten die door een maker worden gesloten met een collectieve beheersorganisatie of onafhankelijke beheersorganisatie als bedoeld in artikel 1 van de Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten.
4. Dit hoofdstuk is van overeenkomstige toepassing op de natuurlijke persoon die het auteursrecht als erfgenaam of legataris van de maker heeft verkregen.

Voorstel 2: eenzijdig verzoek aan Minister tot vaststelling vergoeding

De mogelijkheid om een eenzijdig verzoek aan de Minister te richten kan worden bereikt door de wet als volgt te wijzigen:

Artikel 25 c

1. De maker heeft recht op een in de overeenkomst te bepalen billijke vergoeding voor de verlening van exploitatiebevoegdheid.
2. Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kan, een bij algemene maatregel van bestuur, op voordracht van Onze voornoemde Minister, aan te wijzen adviesorgaan gehoord, de hoogte van een billijke vergoeding vaststellen voor een specifieke branche en voor een bepaalde periode na overleg met Onze Minister van Veiligheid en Justitie. De vaststelling van een billijke vergoeding geschiedt met inachtneming van het belang van het behoud van de culturele diversiteit, de toegankelijkheid van cultuur, een doelstelling van sociaal beleid en het belang van de consument.
3. Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gaat alleen over tot vaststelling als bedoeld in het tweede lid op ~~gezamenlijk~~ verzoek van een in de desbetreffende branche bestaande vereniging van makers **danwel op verzoek van** ~~en~~ een exploitant of een vereniging van exploitanten. Het verzoek bevat een ~~gezamenlijk gedragen~~ advies inzake een billijke vergoeding, alsmede een duidelijke afbakening van de branche waarop het verzoek betrekking heeft.
4. Een vereniging als bedoeld in het derde lid is representatief en onafhankelijk. Uit de statuten van de vereniging blijkt dat zij tot doel heeft Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een advies als bedoeld in het derde lid uit te brengen.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld in verband met de indiening van het verzoek door verenigingen van

makers ~~en~~ of exploitanten en de vaststelling van een billijke vergoeding door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

6. Indien de maker exploitatiebevoegdheden heeft verleend ten aanzien van een exploitatie op een ten tijde van sluiting van de overeenkomst nog onbekende wijze en de wederpartij gaat hiertoe over, is hij de maker hiervoor een aanvullende billijke vergoeding verschuldigd. Is de bevoegdheid door de wederpartij van de maker overgedragen aan een derde die tot de bedoelde exploitatie overgaat, dan kan de maker de aanvullende billijke vergoeding van de derde vorderen.

Met het bovenstaande hoopt de Federatie Beeldrechten een zinvolle bijdrage te hebben geleverd aan de consultatie.

Tot een nadere toelichting zijn wij uiteraard bereid.

Met vriendelijke groet,

Marije Kaashoek

Secretaris

Namens het bestuur van de Federatie Beeldrechten

PICTORIGHT KUNSTENBOND
BOK BBK
DUPHO NVJ-NVE
PLATFORM BK BNO

**Federatie
Beeldrechten**